Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

№ 37. 1849.

Tidning för Åmåls Stad och Dals Land.

Prenumerationspris: 2: 24 Bko.

Joh. Fr. Liedbergs Officin. | Torsdagen d. 13 September. | Utlemnas hwarje Torsdags e. m. kl. 6.

Stifts-Nyheter:

Vid val den 19 sistl. Aug. till 2:dre komminister i Eds pastorat erhöll v. komminister N. Myrdén alla afgifna röster.

Vid d:o den 26:te d:o till pastorats-adjunkt och katecheta i Frendefors, erhöll v. pastorn A. Jansson de flesta rösterna.

Den 26:te sistl. Aug. invigdes till det H. prediko-embetet, af H. H. dokt. och biskopen m. m. J. A. Butsch i Skara, Theol. studenterne af Carlstads stift J. P. Höijer och J. M. Wikström.

Den 1:ste dennes beviljades kommin. i Wisnum J. Fagergren tjenstledighet till den 1:ste nästa December, för beredelse till pastoral-examen.

S. d. förordnades: v. kommin. A. A. Svartengren till v. kommin. i Fogelvik, d:o J. P. Höijer till pastors-adj. i Wäsehärad och d:o J. M. Wikström till d:o i Holmedal.

S. d. förordnades vid elementar-läroverken för nästa höst-termin: Mag. S. Hardin att undervisa i natural-historien och J. P. Bergendahl i främmande lefvande språk vid gymnasium; mag. A. Frykstrand till vicar. rektor och Phil. kand. S. Bengtsson till vicar. lärare vid skolan i Philipstad samt d:o L. M. Lorsson till d:o vid d:o i Åmål i stället för kollega A. Thorstensson, som blifvit förordnad att bestrida undervisningen vid Folkskollärare-seminarium.

Den 3:dje dennes anmälde sökande: 1:o till komministraturen i Ransäter: kommin. P. N. Alstermark, vice kommin. O. Bäckelin, kommin. J. Svensson, kapellpred. J. N. Janson, v. kommin. O. Tenow, och v. pastorn E. E. Ekström. 2:o till dito i Millesvik: pastorats-adj. O. Wallqvist, ensam sökande.

Ledig Tjenst.

Lärare-tjensten i Ödskjölds och Bäcke Folkskola, kan sökas hos denna Skolas styrelse med adress till undertecknad. Undervisningen gifves i fast Skola, och lönen är enlig Kongl. Stadgan. Åmål och Steneby den 30 Aug. 1849.

J. Stenbäck,
p. l.

ÅNGFARTYGET

ARVIKA,

fördt af Kapten S. G. HJORT,

afgår med passagerare och fraktgods

från Åkersvass Torsdagen den 13 i dagn.
Öfverliggер Fredagen den 14.
« Götheborg Lördagen den 15 kl. 6 f. m.
« Wenersborg Söndagen den 16 kl. 6 f. m.
« Åmål Måndagen den 17 kl. 6 f. m.
Öfverliggер Tisdagen den 18.
« Arvika Onsdagen den 19 kl. 6 f. m.
« Åmål Torsdagen den 20 kl. 6 f. m. Wenersborg e. m.
« Åkersvass Fredagen den 21 i dagn.
Öfverliggер Lördagen den 22.
« Götheborg Söndagen den 23 kl. 6 f. m.
« Wenersborg Måndagen den 24 kl. 6 f. m.
« Åmål Tisdagen den 25 kl. 6 f. m.
« Arvika Onsdagen den 26 kl. 6 f. m.
« Åmål Torsdagen den 27 kl. 6 f. m. Wenersborg e. m.
« Trollhättan Fredagen den 28 i dagn.
Öfverliggер Lördagen den 29.
« Götheborg Söndagen den 30 kl. 6 f. m.

P. LARSSON.

Åmål.

Det berättas, med anspråk på sanning, att åtskilliga mindre wanliga wåldsgerningar nyligen blifwit begångna i Töfsö och Fröskog socknar; i det att en häst som gått ute på bete, blifwit djupt skuren i halsen, och att på sjelfwa Töfsö prostgård ett par personer påträffats af drängen på ställ:t, under det de som i rigast woro sysselsatta med att förfölja och ihjelslå några katkoner, hwilket äfwen till en del skall hafwa lyckats dem. På ett annat ställe skola flera stycken får blifwit stjutna. Att dylika obyggligheter icke ensamt kunna anses härleda sig från berusning å wåldswerkarnes sida, utan äfwen af en högst gemen skadelust eller rå hämndkänsla är så mycket mera att beklaga, äfwensom det är önskwärdt att sådane djurtämjare måtte blifwa upptäckte och af lagen behörigen näpste.

Sednaste numret af tidningen Upsala innehåller följande:

"Sista postens underrättelser om Ungrarnes öde, hwarpå man swårligen kan och will tro, wäckte härstädes lika djup sorg hos mängden, som — wi måste säga till en swensk wanära — den hjertligaste glädje hos andra, några usla förwillade warelser med förterkande hjertan, så snart det gäller ett högt och allmänt intresse. Deßa sednare äro dock högst få, och allmänheten känner dem. De wåga ej heller utan försigtighet wisa sin glädje, men dölja ock alltför illa sitt jubel öfwer wåra arffienders segrar. Å andra sidan röjes en allmän nedslagenhet, man tyckes lifligt känna i djupet af sin själ, att hwarje Ungrarnes nederlag är wårt eget. Att isynnerhet den studerande ungdomen skulle tydligast både erfara och uttala denna känsla, war lika naturligt, som det är glädjande och framtidsfullt. I går afton kl. 6 samlades derföre de studerande nationerna på torget under sina fanor, alla behängda med sorgflor. Kåren satte sig snart, åtföljd af en talrik församling, i rörelse genom stadens gator, under affjungandet af "Wiken tidens flyktiga minnen, stundens fröjder blekneu, förswinnen", hwilken sång repeterades till samlingen anländt upp på slottsplatsen, der den slöt en ring kring Gustaf Wasas byst och uppstämde den enkelt högtidliga sången (af G. W—g):"Gud, som styrer folkets öden", hwarefter utbragtes ett Lefwe det hjeltemodiga Ungern! med önskan att det måtte, fritt och mägtigt, triumfera öfwer wåldet; hwilket lefwe åtföljdes af niofaldigt, enthusiastiskt hurra! Det war likasom en hoppets likbegängelse eller snarare en bönefest till härarnas Gud, att han måtte förläna friheten och sanningens seger öfwer förnedringens lejda hårskaror."

Inrikes.

Örebro. Kreatursmarknaden härstädes slutades egentligen förliden gårdag. Priserne höllo sig tämmeligen bra uppe; 13 qwarters Drar betaldes med t. o. m. 270 rdr, 260 och 250; 12 qwarters med 220, 215, 210 och 200; Bättre Kor med 60, 50, ordin. för 45, 40. — Spannmålspriserne woro: Hwete 15 a 16 R:dr; Råg 10: 10 24 a 11 Rdr; Korn 8: 24 a 9 Rdr Hafre 5 Rdr. — Utgången på både kreatur och spannemål jemn. — Marknaden för öfrigt lärer hafwa gått särdeles bra.

— Det har så långt man minnes tillbaka hört till oordningarne för höstmarknaden härstädes att sira natten till marknadsdagen med slagsmål i den s. k. Orgropen, der hundradetals personer då äro samlade, och, för att hålla sig wakne och warme, börja med lek och

sång och sluta med slagsmål, oftast och nästan uteslutande föranledt af, för hwarje marknad, diktade otidiga wisor, rikade mot än det ena än det andra Häradets eller Socknens allmoge och späckade med urgamla öknamn, på hwilkas tillämpning ingen tar miste.

En och annan gång har wäl ock inträffat att några kittsliga ynglingar från Staden tillställt oreda bland allmogen och dymedelst framkallat stridslusten, men det har dock för det mästa lyckats polisen att afhålla stads- och landtboerne från detta nattliga umgänge med hwarandra, och man har sett att, sådant oagtadt, blodiga uppträden emellan allmogens egna barn egt rum, dock alltid på sjelfwa marknadsplatsen utan för staden. Den nu tilländalupne marknadsnatten blef dock härifrån ett bedröfligt undantag. Från tämligen säker hand hafwa wi den underrättelse att allmogens lekar och sång denna gång blifwit störde genom stenkastning inifrån staden. Några okynniga personer lära neml., från taken i Målaren Holmgrens gård, hafwa kl. wid paß 11 på natten kastat sten öfwer Tenngjutaren Lindbergs nästintill marknadsplatsen belägne hus och sämedelst skadat de närmast stadsgatan stående marknadssökande, och det owäsende eller oljud som härigenom uppstod, spridde sig genast öfwer hela platsen och framkallade till tullen hela bondeskaran. I okunnighet om rätta stället, hwarifrån stenkastningen skedde och troligast i den öfwertygelse att den werkställdes från Lindbergs gård, eftersom stenarne nedkomme öfwer hans tak, företog sig nu allmogen att betala med samma mynt; men slungade stenarne icke öfwer taken tillbaka, utan in genom fönstren på huset så att icke mindre än 34 fönsterrutor inslogos för det mästa till i rummen boende äldre fruntimmer. Den wid tullen placerade wakten kunde här uträtta ingenting och tog derföre sitt parti att retirera. — Ingen menniska wågade sig ut ur husen af fruktan att bli stenad, och maßan fick derföre, obejdad, framfara bäst den gitte. Också stadnade det icke wid stenkastningen på Lindbergska huset. — Hopen ryckte framåt stora gatan allt under hurrningar och ikelig stenkastning dels utåt sjelfwa gatan, dels mot portar, wäggar och en del fönster, och ropen "rappa på goßar, wi ska klå staßare (stadsboerne) ser ni inte di ä' rädda" i förening med ett skri, som endast en wild bondhop kan åstadkomma, satte hela södra staden i ytterste förskräckelse. Stadsfiskalen och med honom följaktligen 3 a 4 personer lyckades wäl att få tag i ett par personer af de stormande, hwilka arresterades, men härmed uträttades för oskickets hämmande ingenting och bombarderingen fortsattes derföre till närmare kl. 3 på morgonen. Tillsammans omkring 80 a 90 fönsterrutor inslogos. Ingen menniska blef dock weterligen skadad.

Carlstad d. 8 Sept. Lärarne wid härwarande underwisningswerk hafwa under denna weckan haft sammanträden och öfwerläggningar i anledning af Kongl. Cirkuläret den 6 sistl. Juli. Wi skola framdeles återkomma till besluten i anledning häraf. Emedlertid meddela wi nu den af Kongl. Maj:t för elementarlärowerken uti Carlstads Stift fastställda öfwergångsstat.

Carlstads Gymnasium: 1 Lärare 2099: 1. 10; 1 dito 1747: 31, 6; 2 dito 1000; 1 dito 801: 2, 3; 1 dito 812: 3, 1; 1 dito 600; Läraren i Naturwetenskap 150; dito i lefwande språk 600; dito i Gymnastik 150; Direktor Musices 120; Summa banko 2079: 38, 8.

Carlstads n. w. högre Lärdomsskola: Rektor 1200: 1 Lärare 1000: 2 dito a 800; 3 dito a 600; Kantor 93: 35, 1; Summa banko 5693: 35, 1.

Åmåls Skola: Rektor 800; 2 Lärare a 600 Kantor 60; Summa banko 2060;

Filipstads Skola: Rektor 800; 2 Lärare a 600; Kantor 60; Summa banka 2060. Summa Summarum Banko R:dr 18,893: 25, 9.

Utrikes.

Danmark. Beträffande de Svenska truppernas ankomst till Aabenraa meddelar «Berlingska Tidende» följande: "den i staden svajande Schleswigholsteinska fanan blef på borgmästarens befallning försigtigtvis nedtagen före truppernas intåg, och bruket af hvilken fana som helst förbjöds vid ett wite af 100 Riksbanksdaler. — De Svenska trupperna marcherade genast efter sin ankomst upp till Rådhuset, som befanns stängdt och som Borgmästaren på den Svenska majorens uppfordran wägrade att öppna, emedan det var ställdt till gendarmernas förfogande. Majoren brydde sig emellertid icke härom, utan tog rådhuset utan widare krus i besittning. Då de Svenska trupperna drogo genom Tombölle och Feldstedt, strödde bondflickorna blommor på wägen, der de framtågade; dannebrogsfanan var uppstucken, och Svenskarne helsade den med militärisk honnör, när de passerade förbi."

— Enligt alla öfverensstämmande underrättelser iakttaga de Svenska trupperna sträng neutralitet. Sjelfva Schleswigholsteinarne prisa med en mun deras hållning och uppförande. En korrespondent till den Schleswigholsteinska tidningen "Altonaer Merkur," skrifver från Flensburg, att Svenskarne strängt, men opartiskt, upprätthålla ordningen, och slutar sin artikel på följande sätt: "Öfverhufvud göra de Svensk-norrska trupperna (Svenskarne äro till största delen äldre, gifta karlar) ett mycket fördelaktigt intryck genom sitt sedliga, ställa allvar, förenadt med en förekommande wänlighet och höflighet. Den ända sedan Gustaf Adolphs tid bibehållna fromma seden, att morgon och aftou hålla sin andakt kompanivis på öppen gata med koralsång och böner, har, jemförd med det derifrån afwikande tyska bruket, något upphöjande och talande till känslan."

Ungern och *Österrike.* Rörande Kossuth, Bem och Dembinski har man inga fullkomligt säkra underrättelser. Hvad som dock är säkert är att de inträffat på turkiska området. Enligt bref från Semlin hafva de träffat tillsammans i Kalafat, hvarifrån de ville begifva sig till Konstantinopel. Enligt en annan berättelse, skola alla 3 på en turkisk paschas befallning blifvit förde till fästningen Widdin i Bulgarien. Görgey, heter det nu, har blifvit "benådad" och fått sig Steyermark anwisadt till wistelseort. Hvarken Komorn eller Peterwardein ha ännu öppnat sina portar för österrikarne. Klausenburg i Siebenbürgen är nu intaget af ryske generalen Grotenhelm. Ungerns afwäpning har börjat; men guerillakriget fortfar ännu i bergstrakterna, synnerligast i Bakonyskogen. Det är ännu icke bestämdt åt hvem den civila och militära förwaltningen af Ungern skall anförtros.

Ryssland spelar en mycket tweydig roll i det ungerska dramat. De fleste ungerska armékorpserna hafva, såsom det synes, på Görgeys inrådan, icke gifvit sig åt österrikarne, utan åt ryssarne. Desse bemöta de fångne ungerska officerarne med en förekommande artighet. Man erfar äfven, att flera ungerska officerare på förmånliga wilkor gått i rysk tjenst. De ungerska papperspenningarne, som österrikarne kassera och förstöra, förklarar ryska generalkommandot för giltiga, och ryska officerarne uppköpa och samla dem, hvadan man antager, att erkännandet af ungerska papperspenningarne hörer till de i Villagos stipulerade wilkoren.

Anförande uti Reform-sällskapet i Wenersborg den 30 Augusti 1849.*)

Jemte det jag härigenom uttryckeligen förklarar, att jag till alla delar gillar, såsom wore det taget ur min egen själ, herr kyrkoherden m. m. Bergmans allmänt bekanta anförande wid Reform-mötet i Örebro, som utgår ifrån att ställa principen för National-representationens ombildning och med detsamma det borgliga samhällets wäsendtliga förhållanden och lagstiftning på religiös och kristlig grund, och hwarigenom detta anförande i allmänna tidningar blifwit föremål för ätskilligt klander, ja till och med förlöjligande, torde mig tillåtas att, med anledning deraf, framställa några betraktelser, åsyftande att motivera mitt omdöme om det från Regeringen utgångna, hwilande representationsförslaget.

De herrar anmärkare, som sökt wederlägga, till och med förlöjliga herr kyrkoherden Bergmans grundåsigter af borgligt samhälle och National-representationens natur och bestämmelse, på hwilken bättre och fastare grundwal wilja de wäl sjelfwa ställa en sådan representation och det borgliga samhället, deß syftemål och allmänna werksamhet? Religionen, heter det nu, och politiken äro hwardera en sak för sig. Jag kan och skall aldrig medgifwa detta. Ty hwad är wäl i wåra dagar samhällslära och politik inom kristenheten, om ej kristna religionens och sedelärans praktiska tillämpning på särskilta samhällsförhållanden, sederna, opinionerna, lagstiftningen? Så blott och bart materielt måste wäl deßa herrar ändock ej tänka sig det borgliga samhället och deß syften, att de derifrån utesluta det åtminstone negativa afseendet på allmänna moralens eller sedelärans fordringar. Men hwad fast grundwal har wäl sjelfwa denna moral och sedelära, om den ej bygges på en religiös och kristelig? Måste den ej, i annat fall, swäfwa utom werkligt grundfäste i det toma, obestämda, en leboll för särskilta passioners, tidsopinioners, konsiderationers omwerlingar och herskaremakt, och derigenom dels inskränkas, dels utwidgas, genom den menskl-

*) Af herr Pastor Fr. Rådberg.

liga swagheten och fördomarne i sin werksamhet och sina fordringar? Och huru kunna på fullt allwar neka, att den politiska frihetens alltmer förhöjda anspråk i de Europeiska samhällena, om icke helt och hållet, åtminstone hufwudsakligt utgått från kristendomen, äfwensom att många af wåra liberala politici, äfwen kanske sådane, som i det hela föga tro på kristendomen, dock just i kraft af denna kristendomens anda och sinne och grundläror, fast utan att weta det, yrka politisk frihet och jemnlikhet inför lagen. Wi behöfwa ej här erindra, att den Grekiska och Romerska demokratien war af helt annan art och natur, icke uteslutande det hårdaste slafweri, och byggd på föga sedlig, och oberoende af all, werkligt religiös grund.

Långt ifrån att den kristlige, Lutherske presten skulle genom naturen af sitt kall, anse sig kunna och böra wara utesluten från det politiska lifwet, från intresset för samhällets grundförhållanden, är det kanske just han, som i första rummet borde weta om den rätta tillämpningen af kristendomens genuina anda på hela samhällswäsendet och deß hufwudsakliga utwecklingar och lagar äfwensom på National-representationen. Det är han, som, i kraft af kristendomens förnuftiga anda, — ty kristendomen är det högsta förnuftet, — skall yrka, i första rummet, på fullt och allsidigt erkännande af menniskowärde, utan affeende på klaßer, börd eller rikedom, skall yrka allas ursprungliga jemnlikhet och lika rätt inför lagen, och förkastandet af all menniskofiendtlig esprit de corps, och af den blinda lydnaden, hwilken, der den herrskar, gör kristendomen till en död bokstaf, emedan den tillintergör den kristliga friheten, och af den lefwande tron gör en blind och död, föraktande ett bland religionens och sedlärans högsta och oeftergifligaste bud, att man måste mer lyda Gud än menniskor. Hwad religionens sanningar, predikade blott i sin allmänhet och sin bokstaf, utan werklig och mångsidig tillämpning på bestående samhällsförhållanden — kunnat wara och äro till sin werksamhet, — oftast ett ofruktbart munwäder, — derom wittnar tillfyllest en mångahundraårig erfarenhet.

Det är blott den kristna religionen och deß sedelära, som lärer oß rätt uppfatta det sanna menniskowärdet, hwarpå det medborgeliga och samhällswärdet måste grundas. Den lärer oß, att hwarje menniskosjäl, för hwars frälsning Gud sändt sin enda Son i werlden, måste wara högst dyrbar i Guds ögon. Den lärer oß således bättre än allt annat, att i fråga om menniske- och medborgsmannawärde, icke hafwa anseende till personen, då det omöjligen kan inför Gud och det till honom ytterst syftande samhället, wara det blott ytre, det att tillhöra en wiß kathegori af stånd och wilkor, som i grunden bestämmer detta wärde. Ingen kan weta, om ej kojans ringa inwånare, möjligen kan framför de i samhället högt uppsatte wara bestämd till utförande af stora ting i denna eller en annan werld, om ej han, medelst en omärklig inflytelse, genom exempel af dygder, af moralisk kraft och sann religiositet kan så werka på sin omgifning, att stora män och stora samhällskrafter i en aflägsen framtid derigenom utwecklas. Säkert är, att hwar och en som lefwande tror på själens odödlighet, på deß allt högre werksamhet i allt högre samhällen — icke tillåter sig att mißakta och wanwärda äfwen den skenbart ringaste, utan twertom söker att bidraga till realiserandet af hans menniskorättigheter, till fullt erkännande af menniskowärde inom det borgliga samhället.

Rättigheter få icke tänkas utan i samband med och i grund af pligter. Af den som mycket gifwet är, skall mycket warda utkraft. Det gäller och det skall alltmer gälla i wåra dagar, äfwen i ytre och politiskt affeende. Må de rätt besinna detta, de som så ihärdigt befira bibehållandet af privilegier, orättwisa och samhällsfiendtliga till sin grund, olycksaliga och revolutionsdigra till sina följder.

Jag känner ingen annan basis, på hwilken ett af sina högre ändamål medweter borgligt samhälle kan och bör ställa sin National-representation, någon annan basis, som kan uthärda en grundlig och allsidig pröfning, än den kristliga. Man måste mera lyda Gud, än menniskor! Hwad gagnar det menniskan, om hon förwärfwar helar werlden, och tager skada till sin själ? Älska din nästa som dig sjelf. Hwad du will eller icke will, att menniskorna skola göra eller icke göra dig, det göre du, eller göre icke dem, — se der de ewiga grundsanningar, på hwilka sann politisk frihet och jemnlikhet, såsom medel och wilkor för den moraliska, kunna i deras fulla, allsidiga, harmoniska tillämpning orubbligt och förnuftsenligt fotas för alla kommande tider!

Det är såsom följd af deßa, kanske nog diffusa betraktelser, jag anser mig, både som präst och medborgare i allmänhet, berättigad och pligtig att här förklara, att jag, med fullt gillande i öfrigt af den s. k. allmänna walprincipen, dock måste underkänna det från Regeringen utgångna Representations-förslaget, i hwad det tillerkänner såkallad bildning och förmögenhet företräden och rättigheter, i min tanka stridande mot kristendomens anda och förnärmande för andra samhällskathegoriers menniske- och medborgsmannawärde.

Ordet och begreppet Bildning har blifwit på flere olika sätt bestämdt och betraktadt. Wißt är, att den slags bildning det kristliga samhället i sin helhet bör föredraga framför all annan, är själskrafternas harmoniska, är den menniskosjälen sedligt genomgripande. I fråga om detta slags bildning och högre förstånd, som man wanligen synes förutsätta hos de högre uppsatte, de högbördade eller företrädes såkallade lärde, så frukta wi, att det gamla ordspråket: "får man syßla, nog får man förstånd" i wåra dagar tål mycken afprutning. Att det man wanligast kallar lärdom, att stor gloskunskap och mindre sjelfständig minneskunskap, ware sig dogmatisk, exegetisk, till och med ensidigt och exklusift wetenskaplig — ej sällan kan wara förenad med mycken råhet i sinne och tänkesätt, d. å. med mycken brist på äkta sedlig, religiös, harmonisk själsodling, är blott alltför uppenbart, äfwensom att denna sednare ingalunda får obetingadt tilläggas innehafware af första klaßens pastorater eller af majorsgraden; och att hwad man i widsträcktaste mening kallar praktiskt, politiskt förstånd, ganska ofta mindre är beroende af lärdom och studier, än af den sjelfständiga tankeförmågans oförwillade, fördomsfria, af sannings- och rättskänsla och oskrymtad menniskokärlek ledda, fria anwändande. Och än en gång: exempel af ståndaktig rättskaffenhet och dygd äro för borgliga samhällets sanna wäl af långt större wigt, än ord, ord, ord, än alla wältaliga fraser, för fosterlandets sanna wäl och ära omtreßerad boklärdom, och det mäst älskwärda och mångslipade sätt att wara i societeten. En Swensk man för sig, omutlig kärnfast, sjelfständig i ord och handling, med sundt förstånd, med hufwud och hjerta på rätta ställer, se der en Swensk National-representant par excellence!

I frågan åter om rikedom, förmögenhet, egendom såsom grund för en större rätt och förmåga att representera, d. å, en högre grad af menniske- och medborgsmannawärde, så wäga wi, kanske alltför optimistiskt, hoppas på en tid, då man knappt skall kunna förstå, huru lagstiftare warit nog materielt sinnade, och haft jernpanna nog, att enwist förswara penningen, ett blott ytre, människan som sådan icke widhängande, som i dag kan wara, i morgon förswinna, utan att människan derigenom i sjelfwa werket blir en annan, såsom wärdemätare för allt det högsta i mensklighetens, som wärdemätare för jordelifwets, det borgliga samhällets, intelligensens, den odödliga menniskosjälens högsta intresse. Minst kan wäl presten i wåra dagar mißkänna sanningen af Guds ord, att det är swårt för den rike, att ingå i himmelriket, och likwäl är det dit han bör anse hela samhällswäsendet, representationen och lagstiftningen ytterst syfta. Historia, förnuft och erfarenhet wittna omißkänneligt, att stor rikedom i kraft af sin natur lika litet är i stånd att ingifwa en högre grad af fosterlandskärlek, som en högre grad af sedliga och religiösa tänkesätt. Det war icke 1000 tiggare, det war 1000:de rika, förmögna och högbördade, som så många gånger sålt och förrådt sitt Swenska fosterland. Det är galenskap och wanwett, det är mißkännande af menniskonaturen, att i rikedom — denna olja på begärens och paßionernas eld, — se en borgen för ädla, fosterländska tänkesätt, för sann sjelfständighet i karakteren, för benägenhet till stora uppoffringar i fosterlandets intresse. Det kan ej wara någon obekant, att de stenrika ofta ha ett stenhjerta, att en ytterlig råhet och känslolöshet ej så sällan genomskimrar guldets glans; — äfwensom att, i motsatt fall, den rike lika litet sällan är sin omgifnings, sin familjs, sin betjenings, sina smickrares slaf. Nej, blind och tanklös och utan erfarenhet är den, som oaktadt wåra dagars i så många lärorika fall öppnade ögon, söker menniske- och medborgsmannawärdet, söker en borgen för heder och ära och dygd — i kaßakistan!

Och hwad slutligen angår en såkallad förmögenhetscensus för walrätt, — hwem minnes icke den stora Franklins yttrande om honom, som, ägande walrätt genom sin åsnas wärde, förlorade denna åsna på andra sidan bron, och sålunda ankom till folkförsamlingen utan walrätt, och sålunda, utan åsna, war oduglig till lagstiftare!

Hwad angår deras walrätt, som äro i andras tjenst och bröd och således icke hwad man kallar sui juris, hwartill man äfwen kan räkna dem, som äfwen i fredstid äro underkastade den blinda lydnaden, så tilltror jag mig icke att afgöra, huruwida tiden är kom-

men, att, utan wåda för samhället, göra deras i den kristliga samhällsläran eller statsrätten grundade rätt i hela deß widd gällande. Wist är åtminstone, att denna rätt till sin princip för en framtid af lagstiftning och grundlag bör fullt erkännas, och deß werkliggörande, äfwen genom en mera ändamålsenlig folkuppfostran, af lagstiftningen beredas. Och förgäfwes skall man wäl längre neka den lyckligtwis i wåra dagar alltmer uppenbara, kristligt sedliga förnuftssanning, att der Skaparen i sin wishet tydligen nedlagt omisskänneliga och öfwerträffande anlag för ett wisst slags bildning, wetande, konst eller yrke, der böra de också företrädeswis utwecklas, att fritt få framstå; och det är blott genom denna fria utweckling af samhällsindividernes särskilta hufwudanlag, utan åtskilnad af stånd, klass eller wilkor, som samhället, såsom totalitet, såsom moraliskt person kan i sjelfwa werket blifwa hwad det bör och af försynen är bestämdt att blifwa.

Mitt sista ord i detta ämne skall alltid blifwa: att religionen, kristendomen ej får tänkas isolerad från sedelära och politik; att den antingen måste till sitt innersta wäsende, sin gudomligt allsidiga kraft och werkan förnekas, eller ock erkännas, lik den allmänna elektriciteten i naturen, böra owilkorligen ingå för något i all lagstiftning och stats- och samhällslära; och att personlighets-principen således, i kraft af kristendomens anda och sedelära, alltmer måste erkännas såsom den enda sanna, rättwisa, kristligt förnuftiga och moraliska grundprincipen för National-representationen.

Jag har blifwit alltför widlyftig och kan blott ursäkta mig med en utmärkt författares ord: "jag har ej haft tid att wara kort". Det är först nyligen jag kommit att inse den möjliga lämpligheten deraf, att af detta som mitt hjerta bjöd mig att i ämnet, i hela deß widd uttala, göra ett Anförande i Reform-sällskapet. Jag slutar med den reflexion, att en National-representation, ställd på religiös och kristlig grund, lika litet riskerar, att wärfwas af socialismen, kommunismen, fourierismen etc. som af despotismen, demagogien och ultra-aristokratien!

Alla de som häfta för gjorde Auctionsinrop å Säteriet Ivägsholm den 8 nästl. Maj och följande dagar, anmodas härmed att derstädes tillstädeskomma vid den till Fredagen och Lördagen den 21:ste och 22:dre uti innevarande månad utsatta Uppbördsstämma, för att sine inrop betala, vid påföljd att om sådant underlåtes, lagsökning derefter genast vidtages. Wenersborg den 11 September 1849.

MATTS M. BECKMAN.

Kungörelse.

Genom executiv Auktion, som förrättas å Stadens Auktionskammare Måndagen den 24 nästinstundande September, klockan 3 eftermiddagen, försäljes genom upp- och afslag för domfäst skuld i mått tagen fastighet, 1/4:dels Tomten N:o 38 i 4:de Qvarteret, med hälften i alla deråa uppförda Byggnader, hvilken fastighet i värde uppskattats till 500 R:dr Banko; Skolande inteckningshafvare särskildt kallas att sin rätt vid Auktionen bevaka.

Köparen, som genast tillträder egendomen, skall vid klubbslaget kontant erlägga köpeskillingen. Åmål den 18 Augusti 1849.

På Auktions-Kammarens wägnar:
F. MAIJER.

Till salu:

Lugnås Qvarnstenar, hos
P. Larsson.

Några stycken mindre **STENGRYTOR**, hos
J. NILSSON.

Nya runda **KAKELUGNAR** till fan så billigt pris hos BJÖRLIN.

Hos undertecknad finnes till salu några par säkra *Hjul*, passande till wagn, kärra eller karriol. Åmål i Sept. 1849.

Thure SVENSSON,
Wagnmakare.

En större **SPRINGBAGGE**, af Spansk race; Säljarens adress uppgifves på detta Boktryckeri.

UTI J. E. DAHLGRENS BOKHANDEL:

(priserna äro i banko.)

Handbok i Svarfkonsten, innehållande fullständiga underrättelser i denna konsts alla delar, med planscher, 2 Rr.

Lackeraren, eller anwisning att lackera och förgylla Trä, Bleck, Tenn, Papp, Läder m. m., 12 sk.

Arithmetiska Genwägar, Konststycken och Kuriositeter, Saml. af Åstrand, 32 sk.

Wägledning för Emigranter. En kort framställning af utwandringarnas swårigheter och fördelar, af Schytte, 16 sk.

Med Kongl. Swenska Sundhets-Collegii tillstånd.

Advertissement.

Härmed får jag äran underrätta stadens resp Publikum att nedan upptagne KEMISKA PREPARATER finnas hos mig att tillgå:

KOSMETISKT VATTEN (eau cosmetique), hvarmed man på det lättaste sätt och inom några dagar fördrifver Lefverfläckar, Fräknar, Finnar, m. m. samt dervid tillika erhåller en skär och hvit hy.

POMADA (parfymerad hårsalfva), till befordrande af hårväxten samt förhindrande af en icke vanlig hårlossning.

POUDRE DE CORAIL, ODONTALGIQUE. Detta tandpulver icke allenast gifver tänderna en hvit glans och hindrar vinstenen att fästa sig vid desamma, utan det äfven konserverar dem.

TAND-KITT. Genom fyllandet af den ihåliga tanden med detta kitt, förekommes såväl luftens, matens o. s. v. inträngande i densamma, och derigenom äfven en illa luktande anda. Dessutom skyddar detta kitt tanden för att vidare få anfrätas och derigenom värka.

LIKTORNS-PLÅSTER, hittintills det bäst kända, hvarmed Liktornar inom en kort tid och utan ringaste smärta förintas.

UNIVERSAL-KITT, hvarmed Alabaster, Marmor, Kristall, Porslin, Glas, m. m. kan fastkittas, utan att någon mörkare rand efter kittningen blifver synlig.

PLATINA NATTLAMPOR, hvilka brinna utan weke och förtära lite olja utan att det ringaste osa, samt bibehålla sig oförändrade. Priset är blott 24 sk. b:ko.

LAQUE DE PARIS. Genom denna nyligen uppfunna fernissa kan allt vanligt läder, såsom skodon, gummigaloscher, sufletter, remtyg, m. m. ögonblickligen och utan borste få den wackraste, swartaste och waraktigaste glans, samt motstå watten och wädrets åwerkan.

MEDEL, utan gift, till fördrifwande af all slags ohyra. Desse af mig preparerade medel till fördrifwande af Råttor, Möss, Väggohyra, Russackor, Torokaner, Mal och Mask samt annan skadlig ohyra, kunna, efter af mig lemnade föreskrifter, begagnas utan den ringaste fara och med önskadt resultat, hwarå, likasom å dugligheten af mina öfriga preparater, jag kan framte bewis af såwäl berömda Läkare som Kemister, hwaribland isynnerhet Herr Professorn, Friherre m. m. Berzelius.

Rekommendera kan jag en MINERAL-KOMPOSITION till hwässande af Rak- och Penn-knifwar samt Kirurgiska instrumenter, priset 24 sk. banko.

Likaså en KOMPOSITION, hwarmed alla slags fläckar ur hwad tyg som helst kunna uttagas. Priset 24 sk. banko.

Då mina preparater i flere af Europas större städer wunnit icke allenast afsättning, utan äfven ett för mig hedrande bifall, så smickrar jag mig med hoppet att äfven här kunna räkna på en god afsättning och de resp. köparnes tillfredsställelse.

ADOLF JACOBY & COMP.,
Kemiker från Hamburg.

Ofwanstående Kemiska preparater finnes att tillgå hos
ÅBRANDT & SÖDERSTRÖM.

Å
UNDERTEKNADS
Boktryckeri

emottages beställningar af allt hwad genom pressen wanligast åstadkommes såsom: *Afhandlingar, Kontrakter, Räkningar, Debetsedlar, Reverser, Priskuranter, Qwittenser, Tabeller* af alla slag, *Anmaningsbref, Fraktsedlar, Gonnoissementer, Beställningssedlar, Avertissementer, Notifikationer, Bjudningskort, Sorgbref, Visitkort, Etiketter* m. m.; utlofwande underteknad all möjlig accuratess och wackert tryck, samt snar expedition och de mest billiga priser.

ÅMÅL i Augusti 1849.

Carl Joh. Fr. Liedberg.